

Literacy er det nye sort

Læsning og skrivning på mellemtrinnet og i udskolingen

SLIDES KAN HENTES FRA
<http://www.simon-skov-fougt.dk/vid-baek>

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
 ÅARHUS UNIVERSITET *Professionen*
 sskov@hum.aau.dk - @simonskovfougt

Faglig læsning og skrivning i fagene

Australsk genrepædagogik møder norsk skriveidaktik i et læsersperspektiv i Videbæk

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
 ÅARHUS UNIVERSITET *Professionen*
 sskov@hum.aau.dk - @simonskovfougt

Læsning

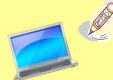
Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
 Aarhus Universitet/Professionen/vid-baek, Århus

Læs, hvad der står

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
 Aarhus Universitet/Professionen/vid-baek, Århus

Hurtigskrivning

- 3 min.
- Giv et indtryk af dagen i går

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
 Aarhus Universitet/Professionen/vid-baek, Århus

Læsning

- Læsning kan gøres på mange måder
- Læser intention
 - Den er stor. Den er fast. Den smager fortrinligt og fylder godt i munden
 - Svigerfars hjemmerøgede skinke
- Nå, ja – kombineret med afsenders intention

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
 Aarhus Universitet/Professionen/vid-baek, Århus

Program – og mål

- Læsning og skrivning er komplekse, multimodale processer
- SOM SKAL GØRES I MENINGSFULDE SITUATIONER
- Faglig læsning og skrivning - et dialektisk par: Australsk genrepædagogik og norsk skriveidaktik i et læsersperspektiv i Videbæk
- Læs og skriv i meningsfulde situationer: Produktion og analyse
- Læsehæmmere og læsefremmere: Førlæsning, forskrivning og læseguides
- Fagsprog om digitale læremidler
- Multimodal læsning og skrivning – søgning på nettet
- Genrebrud, genreskred og genreleg: Produktion og analyse

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
 Aarhus Universitet/Professionen/vid-baek, Århus

Skrivning

- Skriveopgaver kan løses på mange måder
- Teksters intention
 - Mars er en lille planet. Der er koldt på Mars. Der er nordpol og sydpol, og der er 126 kuldegrader på polerne.
 - Planeten Mars er en forskningsplanet for os mennesker. Vi sender mange rumskibe op på Mars for at finde ud af, om der er liv eller vand

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
 Aarhus Universitet/Professionen/vid-baek, Århus

Faglig læsning

- Læsning som grundlæggende færdighed i alle fag: **Læringspotentiale** (Arnbak, 2003; Britten, 2008; Mulvad, 2009)
- Faglærernes opgave
- Fagenes metoder, begreber, aktiviteter og genrer
- Det gamle sort

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
 Aarhus Universitet/Professionen/vid-baek, Århus

Literacy

- Læsning – afkodning
- Literacy – multimodal læsning og handling
- Sammentænkningen af læsning og skrivning (reception og handling/produktion)
- Performativt begreb

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Literacy

- Skrivning og læsning og faglig virksomhed
- Fagernes egenart og logik
- Udvikling af **fagsprog** gennem skrivning
- Øget adgang til **faget** og **dets tænkning** (Berge, 2009)
- Skrivefærdighed som forudsætning for de fleste fag
- Læsefærdighed som forudsætning for de fleste fag
- Skrivemåder er nøglen til dyb forståelse af fagets tekster (læsning) – den faglige diskurs (Krogh 2000: 28)
- **LITERACY** er det nye stort

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Læsning og skrivning

- I skolen faglig aktivitet
- Fagernes logik, egenart, arbejdsformer, tekster, tænkning, syn på verden, forståelse
- Fagernes faglighed
- **FAGLIG LÆSNING**
- **FAGLIG SKRIVNING**
- **FAGLÆRERNE** skal undervise i læsning og skrivning af **FAGENES TEKSTER**

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Literacy

- Læseforståelse og skriveforståelse
- Skriftlig kommunikation er stigende inden for alle erhverv
- Skrivning er lige så vigtig som læsning

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Læsning og skrivning

- Hurtigskrivning, 3 min.
- Hvad bruger I læsning og skrivning til?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Faglig læsning og skrivning i fagene

- Tænk i **FAGLIG LÆSNING** og **SKRIVNING**
- Fagets læsning: Førlæsning og forkundskaber: **STRUKTUR**
- Fagets skrivning: Førskrivning og forkundskaber: **STRUKTUR**
- Tuft: Zig-zag-modellen
- Vekselvirkning mellem produktion og analyse
- **Fagteamet**

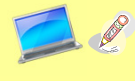
Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Literacy

- Læsning og skrivning styrker hinanden indbyrdes (Graham, Steve & Herbert Michael (2000): Writing to read – Evidence for How Writing can improve reading. Vanderbilt University)
- Samme vidensområder
- Samme kognitive processer
- Skrivekompetence fører til forbedret læsekompetence (Graham, S. & Herbert, M. 2000: 4)
- Skrivning til at skabe overblik, analyse og dermed forståelse

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Læsning og skrivning

- Hurtigskrivning, 3 min.
- Hvad bruger elever
 - i indskolingen
 - på mellemtrinnet
 - i udskolingen
- læsning og skrivning til?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

NOT SO BREAKING NEWS

rapporteret

ENNY

LÆSEKRIG

ER BRUDT UD

Undervisningsministeriet har i 11. time to versjoner fra læsekrigen i 1900'erne ind i arbejdet med at formulere nye Fælles Mål for dansk/faget. Og så læse/betvæde tes.

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Den "nye" læsekrig

- Sociokulturelle literacy-folk vs. kognitive psykologivister
- Læs, forstå og sammenfat VS.
- Afkodning, ordforståelse og tekstforståelse
- Læsning er et kompleks multimodal proces

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

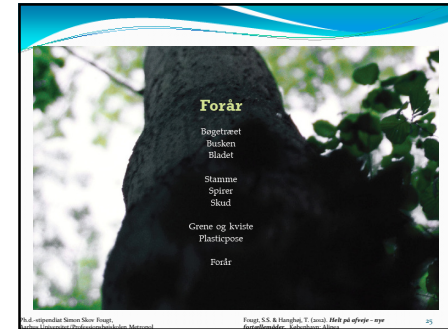
19

En ny læseformel

Læseforståelse =
(Forlæsning + Aflæsning + Medlæsning) x
Ordforståelse x Tekstforståelse x Scenarieførståelse x
Kontekst x Læseform x Eget projekt
(Bundsgaard 2010)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

20

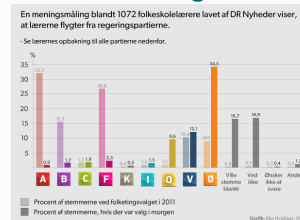

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Frøgt, S.S. & Høngshøj, T. (ansv.) *Hæb på øfveje - nye
fortællende*. København: Almqvist

21

Multimodal læsning

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

22

«Katastrofen»

- Viden- og færdighedsmål efter 9.kl.
- Afkodning: Komplekse danske og lånte ord
- Multimodalitetskompleksitetsreduktion
- Undervisningsministerieembedsmændbåtnakkerne

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

23

Genrer

- *Jeg stjal en plade chokolade i Netto i går. Jeg var sulten og havde ingen penge*

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Frøgt, S.S. & Høngshøj, T. (ansv.) *Hæb på øfveje - nye
fortællende*. København: Almqvist

24

Den gamle læseformel

- Læsning = Afkodning x Sprogforståelse
(Gough og Turner, 1986)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

25

Læsning

- Hvad er læsning?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

26

Genrer

- Biblioteksrykkerne

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Frøgt, S.S. & Høngshøj, T. (ansv.) *Hæb på øfveje - nye
fortællende*. København: Almqvist

27

Australsk genrepædagogik

- Slutningen af 1980'erne: Halliday
- Skriveproblemer i Australien
- Eksplicit fokus på hvad sprog og tekster bruges til
- Genrefokus
- Fabel
 - Formål: Danne, moralisere
 - Struktur: Tredelt
 - Sproglige træk: 3. persons fortæller, datid, tids og stedsangivelser
 - Genretræk: To dyr, den ene føler sig overlegen

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

28

Fremstillingsformer

- En simpel Google-søgning

• Analyserende	• Informerende	• Fiktionsens fremstillingsformer
• Argumenterende	• Instruerende	• Beretning
• Beretnende	• Karakteriserende	• Beskrivelse
• Beskrivende	• Kommenterende	• Dialog
• Definierende	• Komprimerende	• Fortællekommentarer
• Dialog	• Konkluderende	• Scenisk fremstilling
• Diskuterende	• Lyrisk	• Panoramisk fremstilling
• Dokumenterende	• Parafraiserende	
• Dramatisk	• Perspektiverende	
• Eksemplificerende	• Redigerende	
• Forklarende	• Refererende	
• Fortællende	• Regulering	
• Fortællende	• Reflekterende	
• Gengivende	• Sammenlignende	
	• Vurderende	

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

29

Kommunikationssituationen

- Læsning: Tekstens sammenhæng
- Skrivning: Formål ...
- Hvordan gøres det mest hensigtsmæssigt?
 - Mars
 - I går

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

34

Australsk genrepædagogik

- Undervisning i tekstens opbygning og sproglige mønstre
- Stilladsering – protese
- Ruth Mulvad (2009): Genre helt centralt for at forstå et fags tekster
 - at eleven forstår hvordan tekststrukturer og sproglige mønstre bruges i det givne fag.
- Svage elever er afhængige af den eksplicitte undervisning (Graham & Hebert 2000: 53)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

29

Norsk skriveidaktik

- Teksters hensigt
- Teksters anvendelse
 - PISA og pis af, læsning, skrivning og læring. Vi læser for lidt, vi læser for dårligt, vi er for dumme, og folkeskolen er for dårlig. Så er det godt, vi ser godt ud og er verdens lykkeligste folk... Lev for at skrive, eller skriv for at leve? Hvor skal vi hen, du? Vem Vidste Vor Videbæk Var, VAR? Skal vi vide det? Jeg har en gps! Se en so, siger Simon. Dem er der ikke mange af i København. Hvorfor er det en ko og ikke en so på isen? Her er et billede af min hjerne. Fucking piskrage.
- Genrers "renhed"
- Genrer er dynamiske størrelser
- Ændres over tid
 - den blicherske vs. den helleske novelle

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

32

Genrer

- Genren er en **forventning**, en **læsemåde** og noget i **teksten**
- Genrekrav og bredde
- **Glem** genrepædagogik
- **Motiver** og **intentioner** i tekster (Berge, 2013)
- Måde og afprøve **varierede skriveopgaver** i forskellige genrer inden for faget

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

35

Australsk genrepædagogik

- Fire faser
 - Vidensopbygning
 - Modelanalyse
 - Fælles tekstkonstruktion
 - Selvstændig tekstkonstruktion

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

30

Læsemåde

- Læseren
- Blichers Hosekræmmeren
 - som biografi eller fiktion
 - om fortælleren eller om kvindeidentitet

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

33

Norsk skriveidaktik

- Fem grundlæggende skrivemåder
 - at skrive for *at informere*
 - at skrive for *at beskrive*
 - at skrive for *at fortælle*
 - at skrive for *at argumentere*
 - at skrive for *at reflektere*.
- Skrivemåden er ikke målet
- Tekster indeholder typisk flere skrivemåder

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

36

Eksempel	Udviklingsform	Udviklingsform
Informere	At samle, informere (tæst med læren, dokument)	Udvikling af information, at opst eller vedligeholdelse kende
Beskrive	At beskrive, organisere, sortere og analysere information og etablere viden (tæst med den eksisterende viden/forståelse, det orienteret)	Videnssystematisering og lagring
	At udforske, drøfte, diskutere, analysere, forklare, tolke, undersøge (tæst med den udelte viden/forståelse, det orienteret)	Vidensvurdering og -udvikling
Formidle	At formidle sig, se for sig, fortælle, skabe underhold, opklare, vurdere (tæst med fortællingerne, det orienteret)	Tekstverdenskonstruktion og kommunikation af mulige fiktive virkeligheder (fantasierendelse eller andre virtuelle verdener, fx net)
Argumentere	At overbevise, ytre meninger, opvække, give råd, vurdere, bedømme (tæst med læren, dokument)	Meningsdannelse, -prikning
Reflektere	At reflektere over egne og andres erfaringer, tanker, handlinger og følelser, vurdere og reflektere over eget arbejde (tæst med skrevet stof, jeg-orienteret)	Selvrefleksion, identitetsudvikling, dannelse, metakommunikation og selvudvikling

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Foug
Læren, Universitetet i København, København, Danmark

37

Opsummering - alene

- Tal med de nærmeste
- Hvad fik jeg ud af denne del?
- Hvilke konsekvenser har det for min vejlederrolle?
- Hvad tager jeg med mig?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Foug
Læren, Universitetet i København, København, Danmark

38

Faglighed

- Faglighed = udvikling af begreber, metoder og aktivitetsformer
- Faglighed er
 - at se med et særligt perspektiv på fænomener i verden
 - at anvende systematiske tilgange over for nye udfordringer
 - at kunne genkende noget nyt som noget kendt
 - at kende og kunne se sammenhænge i en kompleks verden

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Foug
Læren, Universitetet i København, København, Danmark

39

Beskriv en følelse

- Informerende
- Beskrivende
- Fortællende
- Argumenterende
- Reflekterende

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Foug
Læren, Universitetet i København, København, Danmark

39

Situationsdidaktik

Læs og skriv i meningsfulde situationer

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Foug
Læren, Universitetet i København, København, Danmark

40

Faglighed (Lars Qvortrup)

- 1. orden: **Kvalifikationer:** Faglig viden (fakta)
 - Eleven skal kunne faget (basisfaglighed)
- 2. orden: **Kompetencer:** Brug, anvendelse
 - Eleven skal kunne bruge faget
- 3. orden: **Faglige paradigmer:** Perspektivering
 - Eleven skal kunne bruge ting, hun har lært gennem faget i sit møde med udfordringer i situationer
- 1. orden: Fagets stof og færdigheder
- 2. orden: Anvendelse af faget
- 3. orden: Situationer med udfordringer
 - hvor fagets metoder og vidensområde kan tages i brug

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Foug
Læren, Universitetet i København, København, Danmark

41

De første pointer

- Literacy: Læsning og skrivning
- Produktion og analyse
- Genre og skrivemåde
- **FAGLÆRERNE** skal undervise i læsning og skrivning af **FAGENES TEKSTER**
- Det **ANSVAR** skal **I - LÆSEVEJLEDERNE** - hjælpe dem med at tage på sig

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Foug
Læren, Universitetet i København, København, Danmark

39

Faglighed

- Faglighed = Fælles Mål
- Fælles Mål i undervisningen (Danmarks Evalueringsinstitut 2012)
 - "Lærerne glemmer fælles mål i undervisningen"
 - "Aktivitetsorienteret undervisning"
 - "Fokus ligger på emner"
 - "Forventer, at det er integreret i lærebogsmaterialerne"

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Foug
Læren, Universitetet i København, København, Danmark

42

Faglighed (Jeppe Bundsgaard)

- Forståelse
 - Kende fakta
 - Vide, hvad fakta betyder
 - Forstå, hvordan fakta hænger sammen
 - Forstå, hvordan jeg forholder mig til de sammenhængende fakta.
 - Forstå, hvorfor de sammenhængende fakta er relevante for mig nu og her.
- Handling
 - Kunne en procedure
 - Vide, hvordan proceduren kan bruges
 - Vide, hvordan forskellige procedurer kan bruges sammen
 - Vælge, hvilke redskaber der skal bruges i en given situation
 - Forholde sig til om redskaberne er gode at anvende - om udgiften står mål med udbyttet

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Foug
Læren, Universitetet i København, København, Danmark

43

ANVEND FAGLIGHEDEN

- Læs!
- Skriv!
- I meningsfulde sammenhænge - sammen!
- **Situationsdidaktik**

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

45

Situationsdidaktik

- Situationer, hvor fagligheden indgår, i stedet for at tænke i isolerede fagligheder.
- Tænk **PROJEKTORIENTERET** frem for i fag
- Situationen skal give en meningsfuld klangbund for det, der skal læres.
- Nogleordene er fælles praksis, meningsfuld kommunikation og et reelt produktionsmål.
- **Det faglige skal således berettiges i situationer, hvor det i konteksten er logisk eller naturligt, at det finder sted i et fællesskab**
- **KORTE, AFGRÆNSEDE PERIODER → KORTE, OPSAMLLENDE KLASSESAMTALER**

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

46

Simuler

- Turistchef
- Ungechef
- Journalist
- Filmskaber
- Forfatter
- Kommunikationsrådgiver
- Tv-producer
- Virksomhedsejer
- Politiker
- It-supporter
- Anmelder
- Kommune
- Skole

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

47

God undervisning

- Den bedste måde at lære noget nyt på er ved at forholde sig til et problem i en meningsfyldt situation, som man vil løse i en social sammenhæng → Scenariebaserede undervisningsforløb. (Bundsgaard, Misfeldt og Hetmar 2011, 2012)
- Det faglige skal kontekstualiseres meningsfuldt i meningsfyldte situationer – *det skal anvendes meningsfuldt.*
- Martin E. Ford: Motivation = Mål x Følelser x Handletillid

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

48

Spor gennem Australien

- **Situeret læring: Tænk i situationer**
- I hvilke meningsfyldte sociale situationer indgår fagligheden meningsfuldt?
- *En gruppe unge danskere er gennem Ministeriet for Undervisning blevet valgt til at deltage i en 3-ugers udvekslingsrejse til Australien, arrangeret af Dansk-Australsk Forening*
- Hvorfor er du blevet valgt?
- Hvordan ser en turistbrochure om Australien og gode råd om bagage mon ud?
- Hvad viser jeres guide jer i Sydney?
- Hvad skriver jeres figur i postkortet hjem?
- Hvad ser i på museet om Australiens historie?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

49

Eksempel

- Forløb med Prezi i 8.kl.
- Lære at anvende Prezi som præsentationsværktøj
- Sammenligne det med PowerPoint
- Prezi skal bruges til noget (det skal give mening)
- Processen
- Delelementerne
- Fokus på livsfortællinger
- Diakront perspektiv (bedsteforældre og forældre)
- Kontekstualisering - situationsdidaktik
- Delelementer og faglighed
- Livsfortællinger

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

50

Situationsdidaktik

- **Situationsdidaktik: Planlægning, gennemførelse og evaluering af scenariebaserede undervisningsforløb, hvor fagligheden meningsfyldt kontekstualiseres og anvendes i en social og meningsfuld situation med et reelt produktionsmål** (Frøgt, 2013ab)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

51

Turistchef i Xkøbing

- **Situeret læring: Tænk i situationer**
- Turistchef i Xkøbing
 - Flere og flere unge turister (skolerejser/lejrskoler)
 - Hjælp os med at lave et spændende turistsite
 - Steder at se
 - Gode ture
 - Områdets historie og natur
- Producer
 - Hjemmeside
 - Video
 - Brochurer osv.

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

52

Mål

- **Mål 1: It er målet**
Eleverne skal blive bevidste brugere af præsentationsmediet "Prezi". Derudover henvises til Trinn målet om, at eleverne skal blive uddannelsesparate, hvilket temaet "Dit Livsforløb" skal understøtte. Eleverne skal bl.a. gennem forholdet til eget liv, uddannelsesmuligheder, konsekvenser af valg og fravalg blive aktive i deres egen uddannelsesplan.
- **Mål 2: It er midlet**
Eleverne skal bl.a. gennem forholdet til eget liv, bedsteforældrenes og forældrenes liv og uddannelse, egne uddannelsesmuligheder, konsekvenser af valg og fravalg blive aktive i deres egen uddannelsesplan. De skal blive bevidste om kompleksiteten i det samfund, som de lever i og om valgene de står overfor nu og i fremtiden. De skal lære, at strukturere en fortælling, samt foretage relevante informationssøgning. Endelig skal eleverne lære at anvende og foretage bevidste valg om brug af præsentationsprogrammer.

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

53

Mål

- **Mål 1: It er målet**
 - Prezi
 - Uddannelsesparate → Dit livsløb (situation)
- **Mål 2: It er midlet**
 - Livsføttøllinger: Uddannelsesmuligheder (situation)
 - Strukturere en fortølling
 - Informationssøgning
 - PowerPoint (middel)
 - Prezi (middel)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københøllers Universitet/Professionshøllerskolen Metropol

55

Debatspil

- **Spillet om magten** (Hanghøll 2008)
- Rollespil
- Valgkamp og politisk kommunikation
- Partigrupper med roller som politikere, spindoktører og journalister
- Vinde valget
- Politiske mærkesager (research)
- Argumentere og forhandle
- Stemme
- Ny regering

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københøllers Universitet/Professionshøllerskolen Metropol

56

God undervisning

- **Prototypisk situationsorienteret curriculum-logik** (Bundgaard 2006, jf. Bundgaard, Møllfeldt & Høttmar 2011)
- Det sammenhængende system af ræsonnementer om udvælgelsen af fagligt indhold i skolen - ... *en samlet strategi for udvikling af curriculum* (Bundgaard 2011b:296)
- Elevernes nutid og fremtid i fem identiteter:
 - Person
 - Borger
 - Arbejder
 - Æstetiker
 - Forbruger (Bundgaard 2006)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københøllers Universitet/Professionshøllerskolen Metropol

61

Debatspil

- Argumentation
- Mundtlig præsentation
- Organdonation
- Dyrevelfærd
- Politiske partier
- Osv.

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københøllers Universitet/Professionshøllerskolen Metropol

56

Forfattere

- Movellas.com
- Får ideer til temaer, personer, intriger. Vil noget med sine tekster.
- Skriver
- Går i stå, går en tur, bliver frustreret, smider tekster ud, starter forfra
- Får respons fra kolleger, venner, familie - og redaktører.
- Går på kursus hos andre forfattere
- Redigerer
- Sender til forlag
- Læser korrektur
- Får bog/tekst udgivet - den sælges og står på biblioteker
- Får anmeldelser
- Giver interviews
- Møder sine læsere til oplæsning og foredrag
- Diskuterer sine tekster med kolleger og læsere
- (Skriver → Skriver → Gennemskriver → Gennemskriver → Retter)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københøllers Universitet/Professionshøllerskolen Metropol

59

En sjette identitet

- **Lærende** (Fougst, 2013)
- Formel uddannelse
- Mere eller mindre bevidst i folkeskolen og gymnasiet
- Mere bevidst på videregående uddannelser og lærepladser
- Afgangsprøver, eksaminer, afhandlinger, svendeprøve
- Centrale og meningsfulde dele af elevernes nutid og fremtid

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københøllers Universitet/Professionshøllerskolen Metropol

Debatspil

- Organisation
- Eleverne skal vide noget om (deres del af) emnet
- De har en (tildelt) holdning hertil
- Klart formål (fx en paneldebat)
- Rammer for diskussionen (ordstyrer, sprog, henvendelse)
- Slutdato

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københøllers Universitet/Professionshøllerskolen Metropol

57

Praksisstilladserende platforme

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københøllers Universitet/Professionshøllerskolen Metropol

62

Identiteten som lærende

- Hvad er forskellen på en skolestil og en ph.d.-afhandling?
- Skrives for **at lære**
- Livslang læring

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københøllers Universitet/Professionshøllerskolen Metropol

Adskille SKOLE OG SAMFUND?

- På den ene side skolske kommunikationsformer
 - *Inden for skolen* (11. januar 2004, 2009)
 - *School-only* (Parcel-Gates et al. 2007)
 - *Som om* (Bundgaard 2005, Fasting et al. 2009)
- På den anden side samfundet og virkeligheden
 - *Det autentiske* (Dyseth 1997, Bundgaard 2005)
 - *Real-world* (Shaffer 1999)
 - *Uden for skolen* (11. januar 2009)
- I hvor høj grad skal undervisning "simulere" virkelige, autentiske situationer?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Udfordringer

- Lærers fagdidaktiske kompetence (scenario)
- Organisering af undervisningen/styring

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Skitser et forløb

- Hvad skal eleverne lære? (Vælg et fag og et delområde)
- Hvilken meningsfuld situation kan det indgå i/anvendes i?
- Vurderingsfokus i de enkelte faser

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

God undervisning

- Fagligheden skal **SITUERES** (jf. Lave & Wenger 2003)
- Socialkonstruktivisme
- Lære at lære
- Nedtoning af det autentiske
- **STRUKTUR**

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Vurderingspraksis

- Holistisk vurdering ("De røde stregers tyranni") vs. vurderingsfokus
- Vurdering af få, udvalgte områder: **Vurderingsfokus**
- **Konkret og tekstnær** feedback
- Orienter eleverne
- "Orienteret autonomi" (Højgaard, 2008)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Planlægningsguide

- Hvad er forløbet? Hvad går det ud på?
- **Hvilken situation tager du udgangspunkt i?**
- Hvorfor er forløbet et godt forløb?
- Hvad skal eleverne lære?
- Hvordan foregår det? Beskriv 5-10 faser, eleverne skal igennem.
- Hvilke faglige aspekter er der i de enkelte trin? Under hver fase ligger en række faglige aktiviteter, som eleverne skal igennem frem mod målet. Beskriv dem kort.
- **Udvælg vurderingsfokus i hver fase.**
- Hvilke udfordringer er der for lærere og elever?
- Hvilke materialer/redskaber skal man have til rådighed?
- Skitser det "vellykkede" forløb. Hvad er succeskriterierne?
- Andre overvejelser?

www.simon-skov-fougst.dk/main/phd_projekt/situationsdidaktik/index.php

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Situationsdidaktik → Scenariekompetence

- *Situationsdidaktik kræver scenariekompetence hos læreren* (Bundgaard 2001)
- At kunne forestille sig situationen
- Hvilke faglige delelementer indeholder situationen?
- Organisering af undervisningen
- Faglig fordybelse

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Vurderingspraksis

- Udslog på karakteren
- Fokus på genre vs. på modsætninger vs. ordspil vs. stavning vs. intertekstualitet
- *PISA og pis af, læsning, skrivning og læring. Vi læser for lidt, vi læser for dårligt, vi er for dumme, og folkeskolen er for dårlig. Så er det godt, vi ser godt ud og er verdens lykkeligste folk... Lev for at skrive, eller skriv for at leve? Hvor skal vi hen, da? Vem Vidste Vor Videbæk. Var, VAR? Skal vi vide det? Jeg har en ops! Se en so, siger Simon. Dem er der ikke mange af i København. Hvorfor er det en ko og ikke en so på isen? Her er et billede af min hjerne. Fucking piskrage.*

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Opsummering

- **Tal med de nærmeste**
- Hvad fik jeg ud af denne del?
- Hvilke konsekvenser har det for min vejlederrolle?
- Hvad tager jeg med mig?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Læsehæmmere og læsefremmere

Læseguides, förläsning og förskrivning

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt
ÅARHUS UNIVERSITET
Læsevejledning og Blogindlæg - Multimodalitet

75

Læsefremmere

1. Lærings- og kundskabsmål
2. Praktiske erfaringer - GØR
3. Eleautonomi (indflydelse - valg inden for rammer)
4. Interessante tekster
5. Strategiundervisning (læreren som model)
6. Samarbejde - roller
7. Ros (reel ros)
8. Evaluering
9. Lærerinvolvering (Ammarkud & Bråten 2010)

Meningsfuldhed

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt
ÅarhUS Universitet - Professorskole i den Multimodalitet

76

Læseguides og förläsning

› Förläsning og forkundskaber: **STRUKTUR**

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt
ÅarhUS Universitet - Professorskole i den Multimodalitet

79

Læsehæmmere

- › Manglende/uklar læsegrund: Hvorfor skal jeg læse teksten, og hvad skal jeg have ud af den?
- › Manglende begær (Kjertmann, 2010)
- › Manglende kontrol over egen læsning
- › Teksternes sværhedsgrad
- › Opgavernes sværhedsgrad
- › Mestring
- › Lav indsats (Steffensen, 2010)

› **Manglende meningsfuldhed**

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt
ÅarhUS Universitet - Professorskole i den Multimodalitet

74

Skrivefremmere

1. Lærings- og kundskabsmål
2. Praktiske erfaringer - GØR
3. Eleautonomi (indflydelse - valg inden for rammer)
4. Interessante tekster
5. Strategiundervisning (læreren som model)
6. Samarbejde - roller
7. Ros (reel ros)
8. Evaluering
9. Lærerinvolvering (Ammarkud & Bråten 2010)

Meningsfuldhed

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt
ÅarhUS Universitet - Professorskole i den Multimodalitet

77

Lav læseguides

Læsevejledning og Blogindlæg til session 7: Produktion og konsumtion af multimodale udtryk (22.10.13)

Regelbort multimodalitet er et problemharn på dansk - og det skal vi forsøge at komme ind til kernen af i denne session.

- Start med Strømme & Bråten (2007) som introducerende artikel. Læg dog særligt mærke til deres brug af begreberne repræsentationsform og multimodalitet.
- Lav heretter Illum Hansen (2010) med multimodalitet for øje. Vær opmærksom på sammenhængen og forskellen på repræsentationsform og modalitet. Illum Hansen har valgt at lyd ikke er en selvstændig repræsentationsform. Overvej under læsningen for og imod.
- Nærlæs Løvland (2003), men du får dig selv sammenligner hendes forståelse af multimodalitet begrebet med Illum Hansens. Overvej modaliteternes redundans vs. specialisering.
- Brug heretter Selandar og Kress som udgangspunkt for en blogrefleksion over multimodalitet begrebet.
- Indleds en definition på multimodalitet. Heri skal du behandle begreberne multimodalitet, modalitet, mode (engelsk) og repræsentationsform. I din indledning skal du komme med konkrete eksempler på dine refleksioner over begreberne, så vidt det er dig muligt.
- Kommenter på en af dine medstuderendes indlæg. Forsøg så vidt muligt at finde en studerende, som har en anden opfattelse end din.

I undervisningen problematiserer og præciserer jeg multimodalitet begrebet i et indledende oplæg, hvorefter I kommer til at diskutere det med udgangspunkt i jeres blogindlæg (spejddating).

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt
ÅarhUS Universitet - Professorskole i den Multimodalitet

80

Skrivehæmmere

- › Manglende/uklar skrivegrund: Hvorfor skal jeg skrive teksten (min lærer), og hvad skal jeg have ud af den?
- › Manglende begær (Kjertmann, 2010)
- › Manglende kontrol over egen **skrivning**
- › Teksternes sværhedsgrad
- › Opgavernes sværhedsgrad
- › Mestring
- › Lav indsats (Steffensen, 2010)

› **Manglende meningsfuldhed**

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt
ÅarhUS Universitet - Professorskole i den Multimodalitet

79

Motivation

- › At være i en situation, hvor det giver mening at læse eller skrive: **Meningsfuldhed**
- › **SITUATIONSIDAKTIK**

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt
ÅarhUS Universitet - Professorskole i den Multimodalitet

78

Tre fravær i elevers læsning

- Fravær af tydeligt **LÆSEFORMÅL**: Hvad er det faglige formål med at læse teksten?
- Fravær af fokuseret **TEKSTARBEJDE**: Den semiotiske bearbejdning/den forståelsesmæssige bearbejdning
- Fravær af tekstcentreret **ELEVSTEMME**: Elevernes mulighed for at formulere sig fagligt med afsæt i teksten (Bremholm, 2013)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt
ÅarhUS Universitet - Professorskole i den Multimodalitet

81

Fagtekstkendetegn

- Svag kohærens – også vedr. de multimodale aspekter
 - Manglende eksplícite forbindelser
 - Tema-rema
- I mindre grad teksternes teknikalitet og leksikalsk sværhedsgrad
 - Fagtermer
 - Objektiviseret fremstillingsform
 - Agens
 - Pædagogisk rekontekstualisering
 - Nominaliseringer

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københ. Universitet/Professionshøjskolen Metropol

82

Lav læseguides

- › Hvorfor skal eleverne læse teksten?
- › Hvad skal de have ud af det?
- › Hvordan kan eleverne få indflydelse?
- › Hvilke læsestrategier skal eleverne anvende? Hvordan kan jeg støtte det?
- › Samarbejde?
- › Produktion og analyse?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københ. Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Skrivning

- Hensigt, sprog, genre og kommunikationssituation.

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københ. Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Udbyggettefærlig Mølland (2009:36)

83

BIOS C

- Overskrifter
- Sammenhæng
- Processer
 - På alle trin i fødekæden **sker** der en forbrænding af organisk stof ved ånding. Her **frigøres** der en del kulstof i form af kuldioxid til luften
 - På **alle** trin i fødekæden **sker** der en **forbrænding** af organisk stof ved ånding. Her frigøres der en del kulstof i form af kuldioxid til luften

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københ. Universitet/Professionshøjskolen Metropol

84

Lav læseguides 3/3

1. Lav en læseguide til Benny Andersens barndomsminde. Overvej, hvilke af de andre tekster om skarntyde, der kan/skal indgå – og hvordan? Overvej situationskonteksten. Overvej fagligt fokus. Hvordan kan du forberede elevens tekstarbejde og elevstemme?
2. Lav en læseguide til naturfagsteksten (BIOS C). Vær særligt opmærksom på fagtermer, som evt. skal forklares. Overvej situationskonteksten. Overvej fagligt fokus. Hvordan kan du forberede elevens tekstarbejde og elevstemme?
3. Lav en læseguide til Helle Helles novelle "Venlige fremmede". Overvej situationskonteksten. Overvej fagligt fokus. Hvordan kan du forberede elevens tekstarbejde og elevstemme?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københ. Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Stavetræning

- Jim Rice (1897): Intet forhold mellem staveniveau og tid (sætninger, dvs. i kontekst)
- Oliver Cromman (1902): Manglende stavetræning påvirker ikke stavning
- W. Cook (1912): Staverregler effektløse. Kan ikke anvendes i kontekst
- Donald Hamill et al. (1977) Effekt op til 3.-4. kl., herefter ikke
- Stephen Krashen (2002): 3.-4. kl. elever, der ikke undervises direkte i stavning, staver dårligere end elever, der undervises men forskellen er fuldstændigt udlignet på 4.-5. klassetrin
- Graham og Perin (2007): Løserevet grammatikundervisning er direkte skadeligt især for elever med skriv vanskeligheder. Grammatikundervisning tilkobles til elevernes skrivning
- KOMPIS-projektet i Slagelse (2010)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københ. Universitet/Professionshøjskolen Metropol

85

Faglig læsning i fagene

- › En forudsætning for faglig læsning er, at læreren ved, hvad læsningen i faget er kendetegnet ved
- › Førelæsning og forkundskaber: **STRUKTUR**
- › Lad være med at tænke i faglig læsning
- › Tænk i **FAGLIG LÆSNING** og **SKRIVNING**
- › Tuft: Zig-zag-modellen
- › Vekselvirkning mellem produktion og analyse

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københ. Universitet/Professionshøjskolen Metropol

86

Skrivning - førskrivning

- Skrivning er en rekursiv proces
 - Skrive, genskrivning, genskrivning, genskrivning...
- Sparring!

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københ. Universitet/Professionshøjskolen Metropol

87

Skriveopgaver

- Overvej skriveudkast: Skrivning er en rekursiv proces
 - Skrive, genskrivning, genskrivning, genskrivning...
- Sparring!
- Eleverne kan fx skrive udkast til
 - en tale om at være ung i Danmark til et forældremøde
 - en sms til en ven, et brev til farmor eller en mail til læreren
 - et eventyr om den fortrollede frø
 - et læserbrev til Politiken om folkeskolen
 - en tale til deres konfirmation
 - en novelle om den morgen på stranden eller om den aften på vejen
 - en boganmeldelse eller en anmeldelse af en koncert
 - en brugsanvisning til deres bedsteforældre om at smø
 - en kommentar til dagens aktuelle emne
 - en erindring om barndom, ferie eller første cykel
 - fagtekst til et mindre klassetrin osv.

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københ. Universitet/Professionshøjskolen Metropol

88

Semantik

- **Lad dukken skifte tøj**
- Hest, ganger, krikke eller øg
- Kone, kvinde eller kælling
- Siger, påstår, fastslår
 - Statsministeren siger, at der ikke er råd til skattelettelser
 - Statsministeren påstår, at der ikke er råd til skattelettelser
 - Statsministeren fastslår, at der ikke er råd til skattelettelser
- Min yndige kone siger, at hendes prægtige hest skal rides til
- Min fede kælling påstår, at hende lortekrikke skal ...

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Genskriv

- Find din tekst om i går frem. Genskriv den nogle gange.
- Overvej fx
 - Synonymer – "lad dukken skifte tøj"
 - Bogstavrim
 - Ordbilleder
 - Gentagelser
 - Modsætninger
 - Rytme osv.

LÆS
"Skrivelyst og dukkeleg"
I: Skrivelyst i fagene

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Læringsparadigmer

Traditionelt	Nyt (opnået) Nærvær videnssamfundet
Indfærdssamfundet: Videnssamfundet er et af videns og færdigheder	Videnssamfundet: Eksplosion i udviklingen af ny viden og tilgængeligheden
Skolen er isoleret i samfundet	Skolen er integreret i samfundet
Læreren er vidensressource	Læreren er medier
Bolagsnet adgang til informationer	Ubegrænset adgang til informationer
Læringsstet	Lærere og elevstet
Centralt styret	Elevstet
Fær skoler	Prædikt og problemorienteret
Klasserundervisning	Gruppelærning
Refleksion og læring	Spørgsmål og konstruktion
Passivitet	Aktivelev
Læring på skolen	Læring overalt
Passivitet	Kompetencebaseret
Forberede eleverne til ungdomsuddannelse	Forberede eleverne til livet
Fælles	Individuel
Udviklingsorienteret	Udviklingsorienteret
Test	Vejledning
Træningsprogrammer	Problemløser
Lært end det mest	Stort engagement
It er et objekt for undervisning	It er redskab i undervisning

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Stilistik

- **Vis dukken udvalget af tøj**
- En stærk og tilfreds mand kom en varm og lummer sommerdag drevent drivende ned ad byens bredeste boulevard
- En stærk mand kom en varm sommerdag drivende ned ad byens hovedgade
- En spændstig ungsvend kom en varm og vild sommerdag drivende svedende ned ad byens brede gade
- Flot mål
- Kanon kasse

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

FROKOST

Spis i meningsfulde situationer

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt

AARHUS
UNIVERSITET

Læremidler og web 2.0

- Didaktisering
- Læremidler: Lærers nærmeste zone for udvikling (Illum Hansen)
- Web 2.0 er ikke didaktiseret.

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Retorik

- **Vis dukken udvalget af tøj**
- Statsminister Helle Thorning-Schmidt arbejder hårdt på et kursskifte i dansk politik
 - Krigsretorik: Modstander, angreb, forsvar
 - Søndersretorik: Skifte kurs, bølgegang, hård vind,
 - Kærlighed?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Digitale læremidler

Fagsprog

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt

AARHUS
UNIVERSITET

Læremidler

- Ph.d. Jens Jørgen Hansen: Digitale læremidler
- Semantiske læremidler
- Funktionelle læremidler
 - Kognitive læremidler
 - Kommunikative letter
 - Kompenserende muliggør
- Didaktiske læremidler

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Refleksion alene

- Hvilke tanker gør du dig om de opstillede læremiddeltypologier?
- 1. Semantiske, didaktiske, funktionelle
- 2. Repetitive, instruktive, stilladserende og praksisstilladserende
- Hvilke læremidler dominerer din "sfære" som læsevejleder?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

109

Fortællinger

- Tid
- Sted
- Personer
- Konflikt
- Begyndelse
- Midte
- Afslutning

Højt på en gren en krage sad
Højt på en gren en krage,
- simsalabimbambasaladusaladim -
højt på en gren en krage sad.

Så kom en hæsleg jæger,
- simsalabimbambasaladusaladim -
så kom en hæsleg jæger hen.

Han skød den stakkels krage,
- simsalabimbambasaladusaladim -
han skød den stakkels krage ned.

Nu er den stakkels krage,
- simsalabimbambasaladusaladim -
nu er den stakkels krage død.

Johan Ludvig Heiberg (1798-1860)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Multimodalitet

- Multimodalitet
- Modality = Måde
- Multimodalitet = Mange måder?
- Enheder som skaber mening på forskellige måder

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

110

Opsummering

- Tal med de nærmeste
- Hvad fik jeg ud af denne del?
- Hvilke konsekvenser har det for min vejlederrolle?
- Hvad tager jeg med mig hjem?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

111

Multimodalitet

- *Enfant terrible* i danskfaget
- Måde/modalitet/repræsentationsform/mode

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

112

Multimodalitet

- Hvad kalder vi disse enheder?
- Modaliteter? Det er lettere at se, at en tekst er multimodal, end at se hvilke modaliteter der er på spil (Bråten)
- Modality: Et særligt træk ved repræsentationsformen, måden repræsentationen forholder sig til det repræsenterede på
- Semiotic mode = Repræsentationsform
- Semiotic ressource = måden, repræsentationsformen re-præsenterer på (fx farve)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

113

Multimodalitet

Et enfant terrible

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
AARHUS
UNIVERSITET
Professionshøjskolen

Løvland

- Visual turn: Vi kommunikerer absolut ikke kun via verbalsprog
- Norge: Multimodalitet er en del af norskfaget
- Danmark: Det blev det også i dansk
- Det burde være en del af alle fag!

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

114

Multimodalitet

- Måden, skriften er skrift på
- *Måden, skriften er skrift på*
- Måden, skriften er skrift på
- **Måden, skriften er skrift på**
- *Måden, skriften er skrift på*

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

115

Multimodalitet

- Multimodalitet
- Repræsentationsformer
- **MÅDE** (Semiotiske ressourcer)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

128

Seks repræsentationsformer

- › Kropslig
- › Genstandsmæssig
- › Billedlig
- › Diagrammisk
- › Sproglig
- › Symbolsk
(Illum Hansen, 2012)
- › Lydlig?
- › Begrænsningens kunst

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

129

Multimodalitet

- Meningsbærende enhed, repræsenterende et fagligt indhold = **REPRÆSENTATIONSFORM**
- Multirepræsentationsformitet?
- Multimodalitet = Flere repræsentationsformer (semiotic modes)
- Modalitet = Semiotic mode?
- Semiotiske ressourcer – Måden

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

130

Repræsentationsformer

- › **RE-PRÆSENTERER** noget andet
- › Er et udtryk for noget andet
- › Et ord re-præsenterer fx en genstand

› Mursten →

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

131

Lyd

- › Lyd er et bæremedium (skærm, papir)
- › Stemning
- › Tale
- › Musik
- › Redundans eller funktionel specialisering?
- › Re-præsentere et genstandsforhold
- › Ak-kompagnere en situation
- › Selvstændigt, fagligt indhold?
- › Re-præsentere fx en periode (romantikken)
- › **BEGRÆNSNING**

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

132

Multimodalitet

- Multimodalitet
- Repræsentationsform (semiotic mode)
 - Antal (lyd)
 - Multimodal redundans
 - Funktionel specialisering
- Måde (semiotisk ressource)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

133

Repræsentationsformer

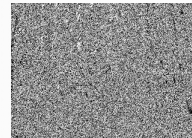
- › Kortet re-præsenterer, hvordan jeg kommer herover

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

134

Multimodalitet

- Er det multimodalitet?
- Billedet som repræsentationsform (semiotic mode)
- Farve som semiotisk ressource (måden, billedet er billede på – egenskab)
- Semiotic mode ikke lig modalitet

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

135

Multimodalitet

- **AFFORDANS:** Potentiale
- Mursten
- Hus
- Kasteskyts
- Reol

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

136

Opsummering

- **Tal med de nærmeste**
- Hvad fik jeg ud af denne del?
- Hvilke konsekvenser har det for min vejlederrolle?
- Hvad tager jeg med mig?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

137

Søgning på nettet

- Identificere behovet for information
- **Forestille sig situationen**
- Surfing: Flyde med teksten.
- Fragmentlæsning
- Skimming: Fornemme hvad teksten handler om
- Overblikslæsning
- Nærlæsning/punktlæsning: Læsning af teksten
- Fokuslæsning: Strategisk læsning

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

138

Her går det godt

- PISA Elektronisk Læsning (2009)
- Danmark er det land i verden, hvor it anvendes mest i undervisningen i fagene

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

139

Søgning på nettet

Kernefaglighed

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
AARHUS
UNIVERSITET
Professionshøjskolen Metropol

140

Søgning på nettet

- Går igen i alle fag
- Teknik
- Læsning
- *To be information literate, a person must be able to recognize when information is needed and have the ability to locate, evaluate, and use effectively the needed information (ALA 1989 § 3)*

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

141

Søgning på nettet

- **AL** forskning:
Elever har svært ved at søge på nettet
- Kildelister/ressourcesamlinger

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

142

Søgning på nettet

- Det er svært!

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

143

Iagttagelser

- Lige om lidt: 2/2-opgave. 1'erne søger, 2'erne iagttager
- Hvilke søgeord?
 - Engelsk eller dansk?
- Hvor længe læste søgeren resultatsiden?
- Hvilke links klikkede søgeren på?
- Hvor mange sider var søgeren inde på?
- Hvor meget læste hun?
- Lykkedes det?
- Hvorfor (ikke)?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

144

Søgning på nettet

- Undervis i it
- **I ALLE FAG**
- Læsevejleder – Faglærer
- Identificere behovet for information
- **FORESTILLE SIG SITET**
- **Søgeord:** Søg med mindst tre ord

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

145

Fem indholdslæsestrategier

- **Surfing:** Hvor læseren flyder med teksten og lader producenten bestemme ruten eller følger den vej hun fanges af i øjeblikket.
- **Fokuslæsning:** Hvor læseren læser strategisk efter det hun søger
- **Overblikslæsning:** Hvor læseren danner sig et overblik over teksten foran sig
- **Skimming:** Hvor læseren læser teksten for at fornemme hvad den handler om
- **Nærlæsning:** Hvor læseren læser teksten

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

135

Søgning på nettet

- Hvad sker der hvis jeg klikker hér?
- Hvor er jeg nu henne?
- Hvordan kommer jeg tilbage?
- Er der områder jeg ikke har fundet, men som jeg kunne have glæde af?
- *Mon dette site indeholder noget jeg kan bruge?*

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

136

Læsning

- Søg og læs med et **FORMÅL**: Hvad er mit formål?
- Teksterne på nettet er sjældent rettet imod mit læseformål – så jeg skal kun læse det jeg skal bruge – og så videre
- Læs **FORELØBIGT**
 - Løbende vurdere sværhedsgrad, præcision, kvalitet/pålidelighed af oplysninger (var det alligevel ikke her?)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

137

Læsning på nettet

- Måder at orientere sig på
- Ikke lineær

- **Centrallæsning:** Hvor opmærksomheden orienteres mod midten af skærmen
- **Periferilæsning:** Hvor opmærksomheden orienteres mod skærmens periferi
- **Lineær læsning:** Hvor skærmen læses fra det øverste venstre hjørne mod nederste højre

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

137

Søgning på nettet

- Hvordan gjorde vi?
- Hvad gjorde vi galt?
- Hvordan er denne hjemmeside bygget op?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

138

Multimodal læsning

At kunne kende og kommunikere gennem typiske træk

- Grammatik
 - **GENKOMMENDE TRÆK** ved en given repræsentationsform, som en kultur har produceret (skrift, billede, gestik osv.)
- Betydende elementer
 - Placering på **FLADEN** (top, bund, venstre, højre, midt)
 - Placering **I FORHOLD TIL ANDRE** elementer (inden for, uden for, over, under osv.)
 - **AFSTANDE**
 - Farver, skrifttype og -størrelse osv.
- **MULTIMODAL LÆSNING**

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

139

Læsning på nettet

- Forstyrrelser (links, reklamer osv.)
- Jeppe Bundsgaards weblog om iPads og PISA 2012
- http://www.jeppe.bundsgaard.net/weblog/?meddelelse_id%3D137

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

138

At læse eller not to read, that's something

- Surfesøgning fordrer, at man kan:
 - Vurdere, hvad der er bag et link
 - Fravælge tekster – så hurtigt som muligt!
 - Danne sig et hurtigt overblik over en side
 - Hvor er den information jeg forventede at finde?
 - Var det alligevel ikke her?
 - Vurdere informationen
 - Er det nok? Er det for meget? Er det for overfladisk? For svært?
 - Tage stilling til: Hvordan kommer jeg videre?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

139

Nøgleord

- Er karakteristiske ord i teksten
- Særegne og betydningsfulde for netop denne tekst
- **Forestil jer siden – hvilke ord kunne der stå der?**
- **SØG MED FLERE ORD**

Emneord

- Kategoriserer teksten
 - Sætter i register
 - Inddeler efter emne/genre/slags
- Ex:
- De gule sider: vvs, læger, speciallæger – madvarer, rejsemål, eventyr, navne

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

140

OBS

- Søg med et **FORMÅL** – det er afgørende at have et projekt
- Motivation = Mål x Følelser x Handletilid (Ford 1992)
- **UNDERVIS** i søgning

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københ. Universitet/Professionshøjskolen Metropol

145

Tekstuel viden

- Sværhedsgrad, stil, jargon, slang, fremstillingsform
- For informelt sprog til at emnet behandles seriøst, eller for formelt til at det er til at forstå,
- For kort til at komme tilstrækkeligt i dybden med emnet, eller for fortællende til at være præcist
- For personligt til at være relevant
- For usikkert stilleje
- osv.

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københ. Universitet/Professionshøjskolen Metropol

146

Multimodal læsning

Vurderingsprocessen

- En overblikslæsningsfase
 - hvor eleverne danner sig et hurtigt overblik over siden og evt. af links på siden og eventuelt forkaster den alene på det grundlag.
- En nærmere undersøgelse
 - hvor eleverne hele tiden må balancere mellem at være grundige og ikke bruge uforholdsmæssig lang tid på opgaven og hvor de kan anvende følgende kriterier:
 - Omfang,
 - æstetisk fremtrædelse,
 - tekstens fokus,
 - overskuelighed, og
 - tilgængelighed.

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københ. Universitet/Professionshøjskolen Metropol

147

Google det

- **To og to**
- Hvor meget af indlandsisen er smeltet?
- Er der særligt mange isbjerge, der ryger af Grønland?
- Er det et alvorligt problem?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københ. Universitet/Professionshøjskolen Metropol

148

At vælge til og fra

- Fragmentoverblikslæsning
 - for at vælge fra
 - for at finde nye søgeord
- Fragmentlæsning
 - for at vælge til
 - ved at vurdere en potentiel tekst

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københ. Universitet/Professionshøjskolen Metropol

149

Referencer

- Hvor kommer din viden fra?
- Beskriv søgeveje
 - Forklar, hvorfor du valgte en given side
 - Forklar, hvorfor du *ikke* valgte en given side

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københ. Universitet/Professionshøjskolen Metropol

150

Intertekstuel genreviden

- En nyhedsartikel (fra aviser eller specialist-sites)
- En leksikonartikel, en faglig artikel, en studenteropgave
- Et offentligt site
- Et spørgsmål/svar-forum, et supportsite
- Et diskussionsforum, et community
- En populærkulturel side (idoler, celebrities, popbands, livsstil, porno/erotik, spil)
- Et kultursite (turist, film, museum, rejse, sport)
- En salgsside, en prissammenligner
- En personlig hjemmeside, en weblog, ferieminder, hobby
- En søgemaskine, et scam-site

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københ. Universitet/Professionshøjskolen Metropol

151

Hvad skal vi tro?

- **To og to**
- Undersøg de to hjemmesider
- Hvad skal man stole på?
- Hvad skal man vide for at kunne afgøre det?
- Hvad skal man kunne undersøge for at kunne afgøre det?

<http://www.klimaloesningen.dk/>

<http://www.dmi.dk/klimavetningsnet/interaktivt/sammenligningsforaet/>

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københ. Universitet/Professionshøjskolen Metropol

152

Læseaspekter, fuldttekstsøgning

- Læse en potentiel tekst (förlæsning)
- Fragmentoverblikslæsning
- Fragmentlæsning
- Overblikslæsning
- Fokuslæsning
- Kritisk læsning

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københ. Universitet/Professionshøjskolen Metropol

153

Kildekritik

Kernefaglighed

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt
AARHUS UNIVERSITET

Kommunikationskritisk analyse

- At **ANALYSERE** indhold (metafor, modalitet, deisis), udtryksmodalitet, platform og institution
- At kunne analysere **ARGUMENTER**
- At kunne spørge til **KOMMUNIKATIONSSITUATIONENS** objekter og deltagere
- At kunne undersøge hvilke **MODSÆTNINGER** der er på spil i en kommunikationssituation
- At spørge til initiators, producents, afsenders og distributørs **INTERESSER, MAL** og **FORUDSÆTNINGER** samt
- At kunne sætte sig i den andens sted (**EMPATISK** kompetence) og
- At kunne vurdere konsekvenserne af en kommunikationssituation for deltagerne og andre (**ETISK** kompetence).

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt
Aarhus Universitet - Professionshøjskolen Metropol

Kildekritik

- Jakob Steen Larsen, chefkonsulent i Medierådet

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt
Aarhus Universitet - Professionshøjskolen Metropol

Hjemmesider

- Kildekritik: Lad eleverne lave en falsk hjemmeside

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt
Aarhus Universitet - Professionshøjskolen Metropol

Analyse af hjemmesider

- Repræsentationsform: Tilstedeværelse eller fravær af vinkler
- Implicitte værdier eller ideologier
- Retorik: Hvordan henvender mediet sig til brugeren
- Aktiviteter
- Æstetiske virkemidler
- Indhold
- Virkemidler
- Henviisning til andre kilder
- Afsenderen

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt
Aarhus Universitet - Professionshøjskolen Metropol

Kildekritik

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt
Aarhus Universitet - Professionshøjskolen Metropol

Billedanalyse

- Hvad er islam?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt
Aarhus Universitet - Professionshøjskolen Metropol

Sprog

- Præsuppositioner:
Hvornår er du holdt op med at slå din kone?
- Implikatur: *Kan du nå saltet?*

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt
Aarhus Universitet - Professionshøjskolen Metropol

Kildekritik

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt
Aarhus Universitet - Professionshøjskolen Metropol

Kildekritik

- Husk, at sandhed er et relativt begreb

Fartbøller på skolevejen

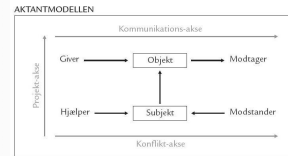
- <http://www.simon-skov-fougt.dk/main/foredrag/kildekritik/>

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

163

Multimodal læsning

- Læsning på nettet er oftest multimodal
- Hvilken historie fortælles hvordan om Izabella på hendes Facebook-profil??

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

166

Opsummering

- Tal med de nærmeste
- Hvad fik jeg ud af denne del?
- Hvad tager jeg med mig hjem?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

169

Facebook

Kildekritik og kommunikationsbevidsthed

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
AARHUS
UNIVERSITET
AARHUS
UNIVERSITET
AARHUS
UNIVERSITET

164

Facebook-fortællinger

- Hvad kan eleverne få ud af deres egne Facebook-profiler?
- Hvilke fortællinger laver de om sig selv online?
- Privat - skole

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

167

Genrebrud og genreskred

Den moderne Klods Hans

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
AARHUS
UNIVERSITET
AARHUS
UNIVERSITET
AARHUS
UNIVERSITET

170

Nye medier – ændret faglighed?

- Unge bruger i dag ca. 7.45 timer om dagen på it.
(TNS Gallup 2011)
- Og 3 timer online
- Adgang til viden
- Forholde sig til det – og til den

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

168

Facebook-fortællinger

- Fiktive Facebook-profiler - meddigtning
- Cecilias profil - Esbens profil
- Hvad skrives?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

168

Genrebrud og genreskred

- Omskriv Klods Hans til en rap
 - Eventyrtræk i Klods Hans
 - Del historien i afsnit
 - Personkarakteristik af Klods Hans, brødrene, prinsessen
 - Nøgleord
 - Rimord
 - Bogstavrim
 - Vokalrim
 - Moderne ord

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

